

www.antalyaborsa.org.tr

ANTALYA TİCARET BORSASI

**Sayın Başkan,
Değerli Meclis Üyeleri,
Kıymetli Basın Mensupları,
Hepinizi saygıyla selamlıyorum.
Meclis toplantımıza hoş geldiniz.**

Değerli Meclis Üyeleri,

Bolu Kartalkaya'daki otel yangınında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, ailelerine ve yakınlarına sabır, yaralı vatandaşlarımıza acil şifalar diliyoruz.

Değerli Arkadaşlar,

Geride bıraktığımız yıl, ekonomik göstergeler bakımından 2023 yılının gerisinde kalan bir yıl oldu. Öncü göstergeleri değerlendirdiğimizde, 2024 yılı için yaklaşık %3 civarında bir ekonomik büyüme bekliyoruz. Tarım sektörü için genel ekonomiden daha düşük bir büyüme öngörüyoruz. Üretimdeki bu nispi gerilemelere paralel olarak, ihracatımızda da benzer düşüşler yaşanmıştır.

Ülkemiz toplam ihracatı yıllık %2.1 artarken, kentimiz ihracatı ise %1.4 azalmıştır. Tarım ve gıda ihracatımız, ülkemizde %3.3 artarken, kentimizde %2.2 azalmıştır. Kentimizin ihracatının lokomotifleri olan yaş meyve ve sebze ihracatı, ülkemizde %2.4, kentimizde ise %7.3 azalmıştır. Ekonomik büyümenin öncü göstergelerinden olan kredi kullanımı, hem ülkemizde hem de kentimizde yıllık %43 civarında bir artış göstermiştir. Yani enflasyonun %45 civarında ilan edildiği bir ortamda aslında kredi büyümesi olmamıştır. Diğer taraftan, çekle işlem hacmi, ülkemizde %71, kentimizde ise %56 artmıştır. Bu göstergede de reel artış düşük kalmıştır. Buna karşılık protestolu senet hacmi, ülkemizde %150, kentimizde ise %258 artarken, Karşılıksız çek hacmi, ülkemizde %211, kentimizde ise %196 artış göstermiştir. Kurulan ve kapanan şirket sayıları da 2024 yılında hem genel olarak hem de kentimizde, olumsuz değişimler göstermiştir. Ülkemizde kurulan şirket sayısı %10, kentimizde ise %21 azalmıştır. Kapanan şirket sayıları ise ülkemizde %21, kentimizde ise %46 artmıştır.

Değerli Arkadaşlar,

2024 yılına hangi duygu ve düşüncelerle başladığımızı ve yılın sonunu nasıl getirdiğimizi hepimiz biliyoruz. Her yıl olduğu gibi 2024 yılında da başta sizler olmak üzere üyelerimizin ekonomik görüş ve beklentilerini dikkate aldığımız anketler yaptık. Yıl başında yıl ortasında ve nihayet yıl sonunda gerçekleştirdiğimiz bu anketleri sizlerle paylaşmıştık. Yıl sonu anketimizin detaylı sonuçlarını ayrıca değerlendirebiliriz. Ancak, öncelikle bu 3 anketin özetini sizlerle paylaşmak istiyorum. Yılbaşında yaptığımız ankette doların yıllık ilan edilen enflasyon kadar olacağını tahmin edenlerin oranı %20 düzeyindeyken, yıl sonunda bu oran %1'e gerilemiştir. Doların enflasyondan yüksek artacağını tahmin edenlerimizin oranı %53 iken yıl sonunda %6'ya düşmüştür. Doların enflasyondan düşük artacağını tahmin edenlerin oranı, yıl başında %27 iken, yıl sonunda %31'e yükselmiştir. 2024 yılı için yaptığımız ankette ekonominin 2023 yılına göre daha zor geçeceğini tahmin edenlerin oranı %65 iken, 2025 yılı için yaptığımız ankette ekonominin 2024 yılına göre daha zor geçeceğini tahmin edenlerin oranı %55'e gerilemiştir. Yani, 2025 yılına yönelik ekonomik beklentilerimiz, 2024 yılına göre nispi olarak daha olumlu bir düzeyde olmuştur. Ticaretimizle ilgili miktar ve parasal beklentilerimizde de benzer bir nispi iyileşme öngörülmüştür.

ANTALYA TİCARET BORSASI

Değerli Arkadaşlar,

Anketlerimizle ilgili stoklar, maliyetler, borçlar, alacaklar, krediye erişim ve yatırım/kapasite işlerindeki eğilimlerimiz yıl başı, yıl ortası ve yıl sonu itibarıyla giderek nispi bir iyileşme göstermiştir. Ancak, bunun en ciddi istisnası borçlar konusunda yaşanmıştır. Yıl başında ve ortasında, borçların enflasyondan daha az artacağını tahmin edenlerin oranı %20 iken yıl sonunda bu oran %9'a gerilemiştir.

2025 yılı için tahminlerimizin detayına baktığımızda genel ekonomik beklentideki nispi iyimserlik bazı kalemlerde görülmemektedir. Örneğin, stokların enflasyondan az artacağını tahmin edenlerin oranı %62 olmuştur. 2024 yılında ise bu oran yaklaşık %25 idi. Maliyetler konusunda da benzer bir eğilim görülmüştür. 2025 yılı için maliyet artışının ilan edilen enflasyondan fazla olacağını tahmin edenlerin oranı %62 olmuştur. 2024 yılı için bu oran %32 idi. Borçlar konusunda ise, enflasyondan yüksek olacağını tahmin edenlerin oranı %43 olmuştur. 2024 yılında bu oran %25 idi. Kredilerdeki artışın da enflasyonun üzerinde olacağını tahmin edenlerin oranı %34 olmuştur. 2024 yılında bu oran %15 idi. Yani kısaca, 2025 yılında maliyetlerin, borçların ve kredilerin hızlı artacağını büyük ölçüde tahmin ediyoruz.

Ankette sorulan “2024 yılında işinizi aşağıdakilerden hangisi en olumsuz etkiledi?” sorusuna; Ankete katılan üyelerimiz, %56 ile birinci sırada maliyet artışlarını, %20 ile ikinci sırada enflasyonu ve %11 ile üçüncü sırada dolardaki yetersiz artışı ifade etmişlerdir.

“Geride bıraktığınız 5 yıllık dönemi göz önünde bulundurarak, sektörünüzün önümüzdeki 5 yıl için en temel problemi ne olur?” Sorusuna ise; Maliyet artışları %46 ve piyasa belirsizliği %27 ile en önemli riskler olarak görülmüştür.

Değerli Meclis Üyeleri,

Son 4 yıldır, her ay Antalya halleri aylık domates, sebze ve meyve fiyat ve miktar endekslerini açıklıyoruz. 2015 yılı baz olmak üzere yayınladığımız endeksler, aylık ve yıllık değişimler web sitemizden kamuoyumuzla paylaşılmaktadır. Bu endekslerde nominal miktarlar ve parasal değerler bulunmamaktadır, çünkü sadece endeks sayıları yer almaktadır. Ancak, her fırsatta ve ilgili tüm mercilerle paylaştığım gibi, hallerimizde işlem gören sebze ve meyve miktarları her geçen yıl azalmaktadır. Bu durum, haldeki piyasa işleyişini olumsuz yönde etkilemektedir. Son 10 yılda hallerimizdeki işlem miktarları; domatesten %56, sebzede %47 ve meyvede ise %38 azalmıştır. Böylece 2024 yılında Antalya hallerinde işlem gören; domates miktarı 294 bin tona, sebze miktarı 814 bin tona ve meyve miktarı ise 189 bin tona gerilemiştir. Açıklanan son verilere göre Antalya'nın domates üretimi 2.6 milyon tona, sebze üretimi 5 milyon tona ve meyve üretimi ise 2 milyon tona ulaşmıştır. Yani genel olarak üretimin %10'u kadar ürün, hallerde işlem görmüştür. Bu durum, gerçekten piyasa bozucu bir mekanizma yaratmaktadır. Çünkü yaş meyve sebze piyasasının, çok hızlı ve etkin işleyişe sahip olması gereklidir. Piyasanın etkin işleyişi, toplam miktarın anlamlı yoğunluğunun hallerde işlem görmesiyle gerçekleşebilir.

Değerli Arkadaşlar,

Merkez bankamız, son iki ayda 5 puanlık bir faiz indirimi ile politika faizini %45'e çekmiştir. Bu durum, hepimizin beklentisi dahilindeydi. Ancak uzun süredir ısrarla belirttiğim gibi yaşadığımız enflasyon, talep kaynaklı olmaktan çok arz kaynaklıdır. Yani ciddi bir üretim darboğazından ya da iştahsızlıktan geçmekteyiz. Çünkü üretim maliyetleri, talep piyasasını

ANTALYA TİCARET BORSASI

karşılacak düzeyin üzerinde seyretmektedir. Anketlerde de açıkça gördüğümüz gibi maliyet yapımız ve düzeyimiz, üretim faaliyetleri için açık ara önümüzdeki en büyük engel olarak görülmektedir. Enflasyonda kalıcı düşüş sağlanmak isteniyorsa işin temel çözümü, maliyet yapısını bozucu politikalar uygulamamaktır diye düşünmekteyim. Bunun ilk ve güven verici adımı da kuşkusuz yönetilen ve yönlendirilen fiyatları, yurtiçi üretici fiyatlarının altında tutmaktır. Diğer bir temel politika uygulaması da veri ve bilgi paylaşımının daha şeffaflaşmasını sağlamaktır. Döviz fiyatlarının manşet enflasyonun altında bırakılma çabası da ileriye yönelik ciddi bir baskı unsuru oluşturmaktadır. Bu baskı, üretici kesimde endişe yaratmakta ve belirsizliği gereksiz yere artırmaktadır. Türk Lirasının gerçekçi ve sürdürülebilir olmayan değerlendirilmesi, bir taraftan ihracatçımızı çıkmaza sürüklerken diğer taraftan da yurtiçi üretimi motive etmek yerine ithalatı motive etmektedir. Bu da istediğimiz bir durum değildir.

Değerli Meclis Üyeleri,

Antalya Ticaret Borsası olarak, üyelerimizin ihracatını geliştirmek ve kurumsal kapasitelerini artırmak amacıyla çalışmalarımıza devam ediyoruz. Ticaret Bakanlığı destekli Ur-Ge projelerimiz başarıyla devam etmektedir. Kesme çiçek sektörüne yönelik Ur-Ge projemiz kapsamında; 2023 yılında Kolombiya, 2024 yılında ise İngiltere ve Kuzey İrlanda olmak üzere Birleşik Krallık'ta ziyaretler gerçekleştirdik. Son olarak, Kenya'yı ziyaret ederek önemli görüşmelerde bulunduk. Kenya'da, kesme çiçek üreticileri ve ihracatçılarıyla yüz yüze görüşmeler yaparak ticari iş birliği olanaklarını değerlendirdik.

Avrupa'nın kesme çiçek ithalatında önde gelen ülkelerinden biri olan Kenya, son 20 yılda bu alanda bir başarı hikayesi yazmıştır. Bu başarıda, uygun iklim koşulları, iş gücüne erişim kolaylığı, düşük maliyetler ve kamu tarafından sağlanan teşvikler büyük rol oynamaktadır. Vergi teşvikleri, uygun maliyetli havayolu lojistiği, elektrik gibi girdi maliyetlerinin azaltılması ve yabancı yatırımcıya sunulan avantajlar, üretim ve ihracatı destekleyen politikaların başlıca unsurlarıdır. Avrupa Birliği pazarına yakınlığıyla önemli bir avantaja sahip olan ülkemizin, bu tür kapsamlı politikalar geliştirmesi, kesme çiçek üretim ve ihracatının hızla artmasına fırsat yaratacağını paylaşmak isterim.

Üyelerimizin, Kenya ziyareti ve yapılan görüşmelerden elde ettikleri kazanımların ticaret ve Ar-Ge faaliyetlerine olumlu katkılar sunmasını diliyorum. Antalya Ticaret Borsası olarak, üyelerimizin ve sektörlerimizin küresel pazarlarda daha güçlü ve rekabetçi bir konumda olması için çalışmalarımıza kararlılıkla devam edeceğiz.

Değerli Meclis Üyeleri,

Orman Genel Müdürlüğü 2025 yılı Döner Sermaye Bütçesi kapsamında 2025 yılı tarife bedellerinde afaki düzeyde artışlar yapılmıştır. Örneğin, kekik için tarife bedelinde %208 oranında artırılmıştır. Bu tutara, %3 oranındaki Bakanlık Fonu ve %20 oranındaki KDV eklendiğinde, 2025 yılı için toplamda %308'lik bir artış ortaya çıkmaktadır. Bu artışlar, orman köylüsünün ürün toplamaktan vazgeçmesine, üyelerimizin faaliyetlerini sürdürmekte ve ticaretlerini devam ettirmekte zorlanmasına yol açacaktır. Ülkemizin ihracatını olumsuz etkileyerek uluslararası pazarlarda kayıplara neden olacaktır. Üyelerimiz, söz konusu bedellerin 2025 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranını aşmayacak biçimde güncellenmesi talep edilmektedir. Üyelerimizden gelen talep üzerine konuya ilişkin gerekli düzenlemenin yapılması için gerekli girişimlerde bulunduk, takipçisi olacağız.

www.antalyaborsa.org.tr

ANTALYA TİCARET BORSASI

Değerli Arkadaşlar,

Konuşmamı, meslek komiteleri toplantılarımızda sıkça gündeme gelen önemli bir konuyu paylaşarak tamamlayacağım. Zincir marketler, kendi isimleri veya alt markaları altında fason üretim yaptırarak, ürünlerini ürettirdikleri işletmelerle doğrudan rekabet eder hale gelmiştir. Bu durum, özellikle son dönemde belirgin bir artış göstermiş ve piyasa dengelerini olumsuz yönde etkilemiştir. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin zincir market raflarında yer alması her geçen gün daha da zorlaşmaktadır. Diğer taraftan üyelerimiz; zincir marketlerin mevcut tedarikçilerine sunduğu zorlu tahsilat şartları, promosyon talepleri, tek taraflı indirim ve iade uygulamalarının birçok işletmeyi ve markayı ciddi anlamda zorladığını ifade etmektedirler. Piyasada hakim unsur olma özelliklerini düzenlemek ve piyasa dengelerini korunmak için bu kapsamda yasal düzenlemelere ve uygulamalara acil ihtiyaç duyulmaktadır.

2025 yılının herkes için sağlıklı, mutlu, başarılı ve bereketli bir yıl olması dileğimi yineliyorum.

Saygılarımla,

Ali ÇANDIR

Yönetim Kurulu Başkanı

